

*Nouvelle biographie nationale, deel 1*, 1988 (= 1989) uitgegeven door de *Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique*, 374 pp., ill., gebonden

Het betreft het eerste deel van een nieuwe reeks van de vertrouwde *Biographie nationale*, in 44 delen verschenen te Brussel tussen 1866 en 1986, waarop inmiddels wel wat sleet was gekomen, zodat men aan vernieuwing toe leek. Men kan gerust zeggen dat die ook geslaagd is: er is een verzorgde letter en een moderne lay-out. Men is gelukkig afgestapt van de oude indeling in twee kolommen. Er zijn de smaakvolle én functionele illustraties van allerlei slag: uit schilder- en beeldhouwkunst en fotografie, maar ook met reproducties van manuscripten, muziek en oude stadsplattegronden. Er zijn voorbeelden van architectuur en binnenhuiskunst, van tapijtkunst enz. enz. verspreid over het boek en op de flap. Dit alles verleent het geheel een verfijnd en artistiek cachet. De inhoud, de diepgang en de toonaard van de noties zijn vanzelfsprekend van meer belang. Door een groot aantal auteurs — lang niet altijd leden van de Académie — werden een hondertal noties van verschillende aard, omvang en onderwerp geschreven. Het valt hierbij op dat naar een spreiding over diverse eeuwen, kunststromingen en beroepen werd gestreefd. Zo komen niet alleen recent overledenen aan bod, wat hoe dan ook het interessantst, het nieuwste is (voor een eigentijds medewerker ook wel het moeilijkst om objectief te benaderen!), maar ook de middeleeuwen, de moderne tijden en de nieuwe tijden zijn ruim vertegenwoordigd. Men doorloopt het hele alfabet: een verstandig besluit, omdat men op die wijze niet langer gebonden is aan het uitzoeken en aanspreken van deskundigen voor een bepaalde letter en dan maar moet zitten afwachten of de beloofde notities ook op tijd binnenkomen. Nu kan men telkens als de nodige kopij, van A tot Z, aankomt, een deel uitgeven.

De lengte van bepaalde notities valt wel op en is o.i. niet steeds volkomen verantwoord door het belang van de behandelde figuur. Zo is er bijv. Franz Helens (1881-1972), die 20 pp. toebedeeld krijgt en drie tapijtkunstenaars Van Aelst (15de-16de eeuw) die in 18 pp. behandeld worden. Daartegenover krijgt Camille Huysmans (1871-1968) er maar 9, Emile Vandervelde (1866-1938) 10 en Victor Horta (1861-1947) slechts 6. Dit komt toch wel over als een onevenwicht, allicht ten dele toe te schrijven aan de vervaardigers van de stukken en hun persoonlijk temperament? Wellicht had de hoofdredactie hier kunnen ingrijpen.

Wat enige verwondering wekt zijn de stukken over de geboren Nederlanders Coudriaan vader en zoon, twee ingenieurs uit de tijd van het Verenigd Ko-

ninkrijk, van wie praktisch de hele levensloop en beroepsactiviteit zich in Nederland heeft afgespeeld, afgezien van enkele bemoeienissen met kanalen in Henegouwen. Wellicht wordt door Robert Debever, de voorzitter van de Commissie voor het Woordenboek, hierop gezinspeeld in zijn inleiding, waar hij schrijft (p. 10): „La *Nouvelle Biographie Nationale* limitera son choix à des personnalités belges jouissant d'une certaine notoriété ainsi qu'aux étrangers ayant joué un rôle significatif dans l'histoire du pays”? Dit gaat toch meer op voor „Jacques de Deventer, cartographe” met zijn langdurig verblijf te Leuven en Mechelen en zijn tekenen van de oudste kaart van Brabant (1536) dan voor de Goudriaans.

De reeds vermelde inleiding is overigens zeer kort, al te kort gehouden: bij het situeren van de oude *Biographie nationale* (1866-1986) had men toch wel graag het aandeel van de universiteitsbibliotheek te Gent vermeld gezien: de redactie is er immers, vanaf Jules de Saint-Genois over Ferdinand van der Haeghen tot Paul Bergmans, d.w.z. van 1860 tot 1930 gevestigd geweest, d.w.z. meer dan de helft van de werkingsperiode, en is slechts na de vernederlandsing van de universiteit naar Brussel getrokken.

Dat de nieuwe voorzitter en commissie oog hebben voor moderne desiderata blijkt niet alleen uit de stijl, die minder paternalistisch, omzwachteld, retorisch en behoedzaam aan doet dan die van zijn plechtstatiger voorganger, maar ook uit de keuze van de behandelde personen. Men loopt welbewust buiten de platgetreden paden en behandelt naast politici en kunstenaars ook industriëlen, fotografen, cineasten, enkele feministen, syndicalisten en volkstribunen, ja zelfs een goudzoeker. Men behandelt eveneens koningin Elisabeth (1876-1965) in een gedegen stuk dat niet, zoals zo vaak het geval is bij vorstelijke personen, offert aan de eerbied en de laudatie, maar afstand neemt en genuanceerd positie kiest in delicate levensperiodes als bijv. de oorlogstijd. Alleen vraagt men zich af of hier wel *De* (en niet *von*) Wittelsbach had moeten staan?

Voor het Vlaamse landsgedeelte heeft men minder plaats ingeruimd: sedert het ontstaan van het *Nationaal Biografisch Woordenboek* (1964-1987 e.v.; 12 delen) door de Koninklijke (Vlaamse) Academiën van België was dit wellicht minder nodig. Men herinnert zich dat van bij het uitgeven van deel 1 van de *Biographie nationale* door Jules de Saint-Genois c.s. in 1866 bepaald was, dat er ook een „Vlaamse” editie zou komen. Daarvan was niets in huis gekomen, tot de Vlaamse academiën het voortouw namen en na veel moeilijkheden erin slaagden in 1964 te starten met een Nederlandstalig pendant.

Toch zijn wij verheugd om het opnemen van een aantal notities over prominenten uit de politieke, de artistieke en wetenschappelijke wereld. Waar het opnemen van politici in gelijk welk biografisch woordenboek de gewoonte is (hier bijv. zoals gezegd Huysmans), is het natuurlijk zo dat een flink stuk van het kunstleven in Vlaanderen tijdens het interbellum en zelfs nog erna Franstalig was (Haesaerts, Daniël Gillès) en dat veel van het universitaire leven dit eveneens was.

Vatten wij onze indrukken samen, dan hebben wij hier te maken met een zeer geslaagde poging tot modernisering qua stijl, methode en inhoud van het toch wel moeilijke biografische genre, die het beste laat verhoppen voor de volgende delen.

A. Deprez